forum for
natur og **f**riluftsliv
Hedmark

NVE – Konsesjonsavdelingen
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Elverum 22.03.18

Planendringssøknad Tolga kraftverk

I prosjekteringen av Tolga kraftverk har det kommet behov for endringer/justeringer fra den opprinnelige konsesjonssøknaden fra 2012. Endringene innebærer, ifølge søker, reduserte naturinngrep, forbedret løsning for fiskevandring, mindre anleggsstøy og reduserte utbyggingskostnader.

FNF-Hedmark var negative til konsesjonssøknaden for Tolga kraftverk da den kom i 2012. Vi ba om at søknaden skulle avslås på bakgrunn av de negative konsekvensene en utbygging vil ha for biologisk mangfold, fiske og friluftsliv langs Glommas siste lite påvirkede strykstrekning. Tillatelse til å bygge kraftverket ble gitt i 2017, og nå har NVE mottatt planendringssøknad fra utbygger.

Om endringene

Tolga kraftverk skal nytte fallet i Glomma mellom planlagt inntak ved Hummelvoll og tunnelutløp nedenfor Eidsfossen, en strekning på cirka 11 kilometer. Kraftverket vil gi en produksjon på ca. 205 GWh/år.

Det er egentlig gitt konsesjon for inntak med lukedam ved Hummelvoll med overvann på kote 587,43. Det skulle etableres en naturlignende fiskebekk forbi dammen, med permanent vannslipp. Varegrinda skulle være skråstilt og ha lysåpninger på maksimalt 1,5 cm for å hindre fisk i å gå inn i turbinen. Lengde på inntaksbassenget er på 1.600 meter.

Endringene det nå søkes om er et inntak med overløpsterskel som flyttes 140 meter oppstrøms damsted for konsesjonsgitt lukedam. Terskel og overvann på kote 586,00. Det blir etablert oppvandringsmuligheter for fisk i tilrettelagt passasje i overløpsterskelen i hovedløpet i elva. Behov for kunstig omløpsbekk på land forbi dammen, faller dermed bort. Lengde på inntaksbasseng er på 400 meter.

Søker mener at det nye alternativet med overløpsterskel er det inntaksalternativet som best forener miljø og utbyggingskostnader. Eksterne fiskefaglig, landskapsfaglig og naturmiljøfaglig utredere vurderer også dette alternativet for å være bedre for fisk, akvatisk miljø og landskap.

Våre kommentarer til planendringene

Fisk og fiskevandring
Oppvandring av fisk på minstevannføring vil foregå over terskelen i to integrerte løp for fiskevandring/minstevannføring. En stor del av minstevannføringen skal alltid slippes i disse løpene. Ved store vannføringer vil det være gode oppvandringsmuligheter også over andre deler av terskelen. Løpene for fiskevandring/minstevannføring vil få en mest mulig naturlig utforming med stein i ulik størrelse som skaper varierte vannhastigheter, og lommer med rolig vann som fungerer som

Postadr:
FNF Hedmark
Pb. 191
2402 Elverum

Telefon:
99 58 93 27
E-post:
hedmark@fnf-nett.no

hvileplasser for oppvandrende fisk. Det ene løpet for sommervannføring vil i tillegg få en strekning med tverrvegger med vertikale spalteåpninger for å unngå for høye vannhastigheter. Nedvandring av fisk ivaretas ved to fiskeavledere i tilknytning til inntaksristene.

Det nye alternativet medfører kortere byggetid og dermed kortere tid med grave- og anleggsarbeid i elva. Dette vil være positivt for livet i elva siden det vil begrense perioden med tilslamming nedstrøms.

Nytt alternativ utløser behov for ny løsning for å ivareta fiskevandringer. Det er vesentlig å sikre effektive toveis fiskevandringer også for det nye alternativet. Det nye alternativet med overløpsterskel vurderes å gi:

- Bedre vandringsmuligheter for fisk
- Mindre inntaksdam som gir mindre negative effekter på fiskesamfunnet
- Bedre forhold for sedimenttransport som gir bedre habitatkvalitet for fisk og bunndyr

Slik vi ser disse endringene vil de medføre mindre negative konsekvenser for fisk og bunndyr enn hva som opprinnelig er godkjent i gitt konsesjon, noe som er positivt.

Overvåkingsprogram for ferskvannsøkologi, fisk og fiskevandringer er vesentlig å få på plass og må aktivt følges opp. Vi ber derfor om at dette prioriteres.

Minstevannføring
Det er pålagt minstevannføringsslipp for anlegget, med et vannslipp på 12 m3/s i perioden 1. mai – 15. september og 7 m3/s i perioden 23. september – 30. april, med en overgangsperiode i tiden 16. september – 22. september.

Slipp av minstevannføring blir tilgjengelig for alle i et display, slik at allmennheten kan etterse at krav om slipp av minstevannføring overholdes. En slik løsning er god for alle parter med interesser i vassdraget.

Sedimentasjon og massetransport
Sammenlignet med konsesjonsgitt alternativ innebærer planendringen 1,43 lavere oppdemmingshøyde og 1200 meter kortere inntaksbasseng. Massebalansen i vassdraget vil bli opprettholdt ved at massene som sedimenterer inn mot inntaket legges i elveleiet nedstrøms terskelen. Vi er enige i NINA sine vurderinger om at dette er viktig for å opprettholde habitatkvaliteten for fisk og bunndyr på minstevannføringsstrekningen nedstrøms dammen. En slik endring vil medføre at behovet for anleggelse av «naturlig fiskebekk» rundt lukedammen bortfaller, og at man heller etablerer fiskevandringsløsninger i terskeldammen.

Landskap
I forhold til landskapspåvirkning vil inngrepet med ny terskel gi mindre terrenginngrep og mindre vannstandspåvirkning av elva oppstrøms terskelen enn det konsesjonsgitte alternativet.

Postadr:
FNF Hedmark
Pb. 191
2402 Elverum

Telefon:
99 58 93 27
E-post:
hedmark@fnf-nett.no

Konklusjon

Siden Tolga kraftverk er vedtatt utbygd, vurderer vi at disse endringene vil medføre mindre negative konsekvenser for våre interesser enn hva som opprinnelig er godkjent i gitt konsesjon. Vi ber om at overvåkningsprogrammet for ferskvannsøkologi, fisk og fiskevandringer prioriteres og følges aktivt opp både før, under og ikke minst etter utbygginga. Avbøtende tiltak må prioriteres høyt, og kravene om minstevannføring må evalueres, og evt. justeres etter en prøveperiode.

Denne uttalelsen støttes av følgende organisasjoner:

Glåmdal krets av Norges Speiderforbund, Norsk Ornitologisk Forening, avd. Hedmark, Norges Turmarsjforbund, DNT Odal, DNT Finnskogen og Omegn, Hedmark krets av Norges Speiderforbund og NJFF-Hedmark.

Mvh.

Christian Dufseth

FNF-koordinator

Postadr:
FNF Hedmark
Pb. 191
2402 Elverum

Telefon:
99 58 93 27
E-post:
hedmark@fnf-nett.no